

SPRÁVA GCP

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Statutární město Pardubice
Pernštýnské náměstí 1
530 02 Pardubice

Váš dopis značky

Naše značka
MK 15321/2016 OPP
MK-S 3673/2015 OPP

Vyřizuje/linka
Dědková Olga Mgr. / 428

V Praze dne:
21.03.2016

Věc: řízení o prohlášení hlavní tribuny č. p. 1652 a malé tribuny s Bránou borců na Letním stadionu v Pardubicích, za kulturní památku – rozhodnutí

V příloze Vám zasíláme rozhodnutí Ministerstva kultury č. j. MK 15321/2016 OPP, sp. zn. MK-S 3673/2015 OPP, ve výše uvedené věci.

Mgr. Petra Ulbrichová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

Příloha: rozhodnutí Ministerstva kultury č. j. MK 15321/2016 OPP, sp. zn. MK-S 3673/2015 OPP ze dne 21. 3. 2016

Stejnopis rozhodnutí:

Národní památkový ústav, generální ředitelství
Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích
Magistrát města Pardubic, úsek památkové péče
Krajský úřad Pardubického kraje, úsek památkové péče
Vlastní

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

*Rozhodnutí nabylo právní moci: 18. 4. 2016
za správnost: Mgr. Olga Dědková*

V Praze dne 21. 3. 2016
č. j. MK 15321/2016 OPP
sp. zn. MK-S 3673/2015 OPP

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče

prohlašuje

podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, oba ve znění pozdějších předpisů, **hlavní tribunu č. p. 1652** (na pozemku st. parc. č. 2972) a **malou tribunu bez č. p.** (na pozemku st. parc. č. 2994 a pozemku parc. č. 372/3) s **Bránou borců včetně dvou kamenných reliéfů jásajících sportovců, na Letním stadionu v centru města, k. ú. Pardubice, obec Pardubice, okres Pardubice, Pardubický kraj,**

za kulturní památku.

Památková ochrana se nevztahuje na pozemek st. parc. č. 2972, pozemek st. parc. č. 2994 a pozemek parc. č. 372/3.

V tomto řízení dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, je účastníkem řízení: Statutární město Pardubice, Pernštýnské náměstí 1, 530 02 Pardubice, IČ: 00274046.

Nedílnou součástí výroku tohoto rozhodnutí je zakres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy.

Odůvodnění

Ministerstvo kultury obdrželo od Muzejního spolku v Pardubicích podnět k prohlášení hlavní tribuny č. p. 1652 (na pozemku st. parc. č. 2972) a malé tribuny bez č. p. s Bránou borců (na pozemku st. parc. č. 2994 a pozemku parc. č. 372/3), na Letním stadionu v centru města, k. ú. Pardubice, obec Pardubice, okres Pardubice, Pardubický kraj, za kulturní památku.

Navrhovatel jako důvod svého podnětu uvedl:

- Obě tribuny patří mezi nejlépe dochované stavby pro letní sporty z meziválečného období v rámci celé České Republiky. V současné době jsou v České republice pouze tři alespoň rámcově srovnatelné objekty - stadion Štvanice, který fyzicky zanikl v roce 2011, Masarykův stadion na Strahově a tribuna stadionu na Sokolském ostrově v Českých Budějovicích. Žádná z těchto staveb není s pardubickým Všesportovním stadionem srovnatelná po stránce konstrukčního řešení a architektonického uspořádání.
- Budovy jsou jednou z posledních poměrně autenticky dochovaných částí velmi významné Výstavy tělesné výchovy a sportu v Pardubicích v roce 1931, jednoho z nejvýznamnějších výstavních projektů meziválečného období, který se stal demonstrací použití zásad internacionálního „bílého funkcionalismu“ (jeden z funkcionalistických výstavních pavilonů byl po skončení výstavy přemístěn do Vysokého Mýta, kde slouží jako zázemí koupaliště a je zapsanou nemovitou kulturní památkou).
- Projektantem obou staveb je významný pardubický architekt Karel Řepa. Řada jeho dalších staveb již byla prohlášena kulturními památkami (Železniční stanice Pardubice, vila v Bulharské ulici atd.).
- Obě tribuny jsou pozoruhodným příkladem konstrukčního řešení plně využívajícího možností železobetonové monolitické konstrukce. V případě malé tribuny je to především téměř unikátní čtvrtkruhově zaoblená skořepinová konstrukce orchestry s rubovými žebry, které se zároveň stávají nedílnou součástí výtvarného a architektonického působení hlavního průčelí. V případě hlavní tribuny je velmi pokročilým a staticky odvážným řešením konstrukce střechy hlavního hlediště. Jedná se o tenkou skořepinovou konstrukci s horními nosnými žebry řešenými jako vyvážený nosník se střední asymetricky umístěnou podporou tvořenou průběžným železobetonovým průvlakem vynášeným řadou ocelových sloupů. Stabilita střechy je zajištěna pouze podružnými nenosnými podporami v zadní zvýšené části tribuny. Toto řešení zajišťuje optimální nerušený výhled z většiny míst na tribuně. Z konstrukčního hlediska nelze opominout ani tenkou železobetonovou konstrukci vlastní stupňovité elevace diváckých míst.
- Přes mladší rekonstrukční zásahy na hlavní tribuně a zanedbanou údržbu jsou obě budovy zachovány v poměrně autentickém stavu a uchovaly si většinu svých

památkových a architektonických hodnot určených především strukturou monolitických železobetonových konstrukcí. Zachována zůstala i část výplňových a architektonických prvků (vrata průjezdu malé tribuny, dvě sochařská díla na východním průčelí, torza vlajkových stožárů a část jednoduchých oken).

- Obě budovy jsou výraznými urbanisticky stabilizujícími prvky v území ochranného pásma MPR Pardubice a mají významnou městotvornou funkci. To platí především o východním průčelí malé tribuny, která je v zásadě jediným prvkem fixujícím uliční čáru západní strany ulice U Stadionu.

Ministerstvo kultury podnět vyhodnotilo a zahájilo správní řízení o prohlášení předmětných staveb za kulturní památku.

Účastník řízení, uvedený ve výroku tohoto rozhodnutí, byl o zahájení řízení vyrozuměn podle § 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, dopisem Ministerstva kultury ze dne 20. 3. 2015, č. j. MK 19092/2015 OPP, a byl informován o svých právech a povinnostech v řízení.

Účastník řízení se vyjádřil dopisem ze dne 3. 4. 2015, č. j. MmP 21152/2015 OMI, ve kterém s prohlášením obou staveb za kulturní památku nesouhlasil. Jako důvod uvedl, že: „*Letní stadion (dříve Stadion Klementa Gottwalda) byl postaven v letech 1930 - 1931 u příležitosti celostátní výstavy tělesné výchovy a sportu. Pro vytvoření expozic celostátní výstavy tělesné výchovy a sportu hrubě urbanisticky i architektonicky zasáhl do struktury města v bezprostřední blízkosti historického zámku. Po skončení výstavy byla také většina výstavních pavilonů odstraněna, v roce 1972 byl demolován i poslední objekt restaurace u jezírka v Tyršových sadech, vstupní objekt ze Sukovy třídy v Tyršových sadech byl nahrazen objektem kavárny při současné rekonstrukci Tyršových sadů. Železobetonová klopená cyklistická dráha byla odstraněna v roce 2000 z důvodu havarijního stavu konstrukce druhotně využívané ke garážování mezi nosnými pilíři dráhy. Hlavní západní tribuna je součástí přistavěné hmoty hotelového zařízení.*

Navrhovatel uvádí, že obě tribuny patří mezi nejlépe dochované stavby pro letní sporty z meziválečného období v rámci celé ČR. Navrhovatel dále uvádí, že projektantem obou staveb je významný pardubický architekt Karel Řepa, když řada jeho dalších staveb již byla prohlášena kulturními památkami. Zmiňuje unikátní konstrukci a statické řešení. Hovoří o tom, že i přes drobné opravy a rekonstrukční zásahy jsou budovy zachovány v poměrně dobrém stavu. Obě budovy jsou dle jeho tvrzení významnými urbanisticky stabilizujícími prvky v ochranném pásmu MPR, mají městotvornou funkci a jsou prvkem fixujícím uliční čáru západní strany ulice u Stadionu. Město považuje dotčený návrh za zcela jednostranně pojatý, tendenční, zamlčující, či zlehčující skutečnosti, které hovoří jednoznačně proti tomu, že by dotčené stavby měly být prohlášeny za kulturní památku.

Odstraněním oválné cyklistické dráhy a hlavní jižní vstupní brány s turnikety a pokladnami v minulosti byla zcela zlikvidována autenticita celého sportovního areálu. Zbývající část budov během svého užívání prošla výraznými stavebními úpravami, které potírají jejich architektonickou hodnotu.

Na objektech se projevují vady a poruchy, které vedou k degradaci vlastností materiálu a tím až k destrukci konstrukce. S ohledem na rozsah poškození konstrukcí a již odstraněné části areálu Letního stadionu není možné stadionu navrátit původní funkci. Již v roce 2000 vydal bývalý Okresní úřad Pardubice, referát kultury, pod č. j.: Okú-14609/2000/RK souhlasné stanovisko k odstranění cyklistické betonové dráhy a tribun Letního stadionu (viz příloha). Již v tomto stanovisku je konstatováno, že zanedbávaná údržba a nevyužívání staveb vedly k současnému téměř havarijnímu stavu. Po dalších patnácti letech již objekt v havarijním stavu bezesporu je. Stále platí, že se tyto objekty nijak nevyužívají. Přístup na tribuny je pro jejich havarijní stav zakázán. Objekt nelze ani pronajímat, protože

dochází k protékání vody železobetonovou konstrukcí a došlo k degradaci sítí (elektřina, voda, kanalizace), které byly následně z bezpečnostních důvodů odpojeny. Objekt je i v kritickém stavu co se statiky týče. Po statickém posouzení objektu byl objekt zejména s ohledem na rozsah poškození nosných částí konstrukcí doporučen k demolici! (viz příloha)

Za výtvarnou a architektonickou hodnotu považuje vlastník dvě figurální torza po obou stranách vstupní brány, přičemž tato torza hodlá vlastník v každém případě zachovat. To bylo projednáváno i s panem architektem Miroslavem Řepou, synem pana architekta Karla Řepy a dědicem autorských práv. Obiter dictum vlastník uvádí, že pan architekt Řepa s tímto postupem souhlasil a proti případné demolici se nijak nevymezoval. Výše citované stanovisko Okresního úřadu Pardubice, referátu kultury souhlasilo s demolicí objektů s podmínkou, že plastiky sportovců na východní vstupní bráně budou odborně sejmuty z portálu a uloženy v depozitáři města či muzea.

Není tedy pochyb, že při zhoršení technického stavu a nemožnosti navrácení architektonických hodnot by prohlášení areálu za nemovitou kulturní památku neobohatilo památkový fond České republiky a torza areálu bývalého Letního stadionu by zůstala bez dalšího využití a možnosti prezentace kulturní památky jako takové. Podle názoru vlastníka by prohlášení za kulturní památku mělo smysl v případě, že ostatní výstavní pavilony, které tvořily ucelenou kompozici celého okolí, by byly zachované a celý areál prohlášen za kulturní památku jako jednotný celek tak, jak byl vytvořen pro daný účel, tj. jako expozice celostátní výstavy tělesné výchovy a sportu. Dotčené zbylé konstrukce nesplňují kritéria (zejména jedinečnost architektonického a výtvarného řešení) pro prohlášení za kulturní památku. Z původní stavby byly v minulosti bez jakéhokoliv konfliktu s orgány památkové péče odstraněny její významné části. Proti zamýšlené demolici dotčených nemovitostí orgány památkové péče neměly před 15 lety žádných námitek!

Vlastník by též silně polemizoval s názorem, že objekty mají městotvornou funkci a fixují jako jediné v části dotčené ulice uliční čáru. Objekty naopak brání rozvoji dané lokality, jejich funkční využití je nulové a uliční čáru by v daném místě jistě mnohem lépe plnila například nízká zástavba, která je jedním ze zamýšlených způsobů využití daného území.

Lze tedy shrnout, že torza v podobě dvou tribun areálu bývalého letního stadionu se již řadu let nevyužívají a jejich stavebnětechnický stav narušuje architektonickou kompozici této cenné lokality v samotném centru města. Odstraněním zchátralého objektu by byl vytvořen prostor pro rozvoj dotčeného území. V tomto prostoru by v budoucnu mohla být realizována nízká zástavba nevytvářející pohledovou bariéru zámeckému areálu a dodržující urbanistickou kompozici dotčené části ochranného pásma s vazbou na okolí. Prohlášení dotčeného objektu za kulturní památku bude naopak rozvoji tohoto vysoce významného území města zásadním způsobem bránit a bude dotčená nevhledná torza konzervovat v území bez jakéhokoliv funkčního využití a vazby na své okolí.“

Podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, se v řízení vyjádřil Magistrát města Pardubic, odbor správních agend, úsek památkové péče, který ve svém stanovisku ze dne 2. 4. 2015, č. j. MmP 18036/2015, vyzdvihl osobnost Karla Řepy a jeho tvorbu. Dále uvedl, že „Letní stadion (dříve Stadion Klementa Gottwalda) byl postaven v letech 1930 - 1931 jako součást celostátní výstavy tělesné výchovy a sportu v Pardubicích podle projektu vypracovaného arch. Karlem Řepou a Ing. Ferdinandem Potůčkem. Skládal se ze západní hlavní tribuny, dvou tribun východních s centrální bránou borců, klopené cyklistické dráhy a vstupní části s pokladnami a turnikety. Plochu tvoří fotbalové hřiště, obkroužené atletickou dráhou. Klopenou cyklistickou dráhu navrhl arch. Schürmann z Münsteru. Výzdobu východní vstupní brány borců plastikami sportovců zhotovil Miroslav Baše. Ovál dráhy s hledištěm na ochozu, tribunami a bránou borců byl jednou z prvních sportovních staveb v ČSR postavených z monolitického železobetonu a na svou dobu

byl velmi moderním velodromem. Architektonicky jsou objekty pojaty ve stylu funkcionalismu, který byl arch. Karlu Řepovi velmi blízký, a ve třicátých letech 20. století naprosto dominuje jeho tvorbě. Po skončení výstavy v roce 1931 byla většina výstavních pavilonů odstraněna, v roce 1972 byl demolován i poslední objekt restaurace u jezírka v Tyršových sadech, vstupní objekt ze Sukovy třídy v Tyršových sadech se nahrazuje objektem kavárny při současné rekonstrukci Tyršových sadů a z objektů pocházejících z výstavy se tak do dnešní doby dochoval pouze objekt bývalého Průmyslového muzea (č. p. 116), tzv. „potravinářská škola“ a právě tribuna Letního stadionu. V roce 2000 byl referátem kultury Okresního úřadu v Pardubicích vydán souhlas příslušnému stavebnímu úřadu k vydání povolení k odstranění stavby železobetonové klopené cyklistické dráhy, jehož součástí bylo i sejmutí a depozitní uložení sochařských děl na východní vstupní bráně. Cyklistická dráha byla odstraněna. Z původního sportovního stadionu se tak do dnešní doby dochoval pouze objekt západní hlavní tribuny s druhotně vestavěným hotelem a východní tribuna s centrální bránou borců, která vytváří urbanisticky uliční čáru. Současný stav západní tribuny je relativně dobrý s ohledem na hotelové využití, stav východní je poplatný dlouhodobě neprováděné údržbě a nevyužívání. Hydroizolace skořepinových střech jsou dožilé a způsobují zatékání do objektu, degradace omítek i zvětvování stavební železobetonové konstrukce. Havarijní stav byl důvodem k odstranění cyklistické dráhy již před 15 lety. Vestavby garáží, skladů a různých malých provozoven mezi nosnými pilíři po obvodu konstrukce dráhy byly charakterizované jako architektonické znehodnocení objektu. Podobný postoj památkové péče k funkcionalistické architektuře byl před 15 let poměrně běžný. Ve vztahu k současnému stavu poznání kulturně historických hodnot začíná funkcionalistická architektura z meziválečného období získávat na významu. Nejenom pro nesporné architektonické kvality a nadčasovost, ale především z důvodu její mnohdy zbytečné likvidace pro získání pozemku na výstavbu staveb nesrovnatelně nižší soudobé kvality. Z tohoto hlediska je návrh Muzejního spolku v Pardubicích pochopitelný, avšak je diskutabilní, splňuje-li kritéria § 2 odst. 1 písm. a) památkového zákona na prohlášení za kulturní památku pro doklad historického vývoje, životního stylu či jako projev tvůrčích uměleckých schopností člověka ve své torzovitosti soliterně působících dvou zbytkových budov a narušeným situačním i urbanistickým vazbám.

Architekt Karel Řepa je úzce spjat s Pardubicemi a blízkým okolím, kde je dochována řada objektů dokladujících vývoj a vyhrávaní architektonického rukopisu, ve kterém bylo typické spojování různých prvků stylu funkcionalismu a moderny. Karel Řepa patřil k nejproduktivnějším architektům Pardubic 1. poloviny 20. století. Z jeho realizací je řada objektů již za nemovitou kulturní památku prohlášena. Jedná se o dům Josefa Otty č. p. 396 ve Smilově ulici v Pardubicích z roku 1932 (r. č. 47800/6-4865), objekt Průmyslového muzea č. p. 116 na nám. Republiky v Pardubicích z roku 1931 (r. č. 46441/6-4629), školu č. p. 124 ve Chvaleticích z roku 1930 (r. č. 103740), dům firmy Kolařík č. p. 97 na tř. Míru v Pardubicích z roku 1936 (r. č. 15971/6-4636), Obecní dům č. p. 1 v Dolní Rovni z roku 1943 (r. č. 16291/6-5171), dům Rolnického družstva č. p. 79 v Pernerově ulici v Pardubicích z roku 1938 (r. č. 25430/6-4635), výpravní budovu železničního nádraží č. p. 217 na nám. Jana Pernera v Pardubicích z roku 1958 (r. č. 47810/6-4875) a vilu č. p. 655 v Bulharské ulici v Pardubicích z roku 1926 (r. č. 102170). Dalšími významnými realizacemi kvalitní architektury jsou vila č. p. 814 v Bulharské ulici v Pardubicích z roku 1926, činžovní dům č. p. 1380 „U Kapitána“ ve Staňkově ulici, dům pro živnostenské družstvo č. p. 1366 v Nerudově ulici z roku 1930, dům č. p. 1918 U Husova sboru z roku 1939, dům č. p. 1975 ve Smilově ulici z roku 1939 v Pardubicích, objekt školy v Barchově z roku 1931, přestavba kina Červeného kříže č. p. 900 v ulici Bratřanců Veverkových v Pardubicích z roku 1933, architektonická úprava vstupní části, kolumbária a rozšíření městských hřbitovů v ulici Pod Břízkami v Pardubicích z let 1928, 1933, 1942, 1946 a 1949, částečně realizovaný zastavovací plán závodu Telegrafia z roku 1940 a v neposlední řadě realizace soutěžního

návrhu výstaviště tělesné výchovy a sportu v Pardubicích z roku 1929 - 1931, jehož součástí je i předmětný sportovní stadion. Jedná se tudíž o architekta, který byl vedle současníků, Ladislava Machoně a Josefa Gočára, nesporně významnou osobností, ovlivňující svými schopnostmi vzhled města v meziválečném období kvalitní funkcionalistickou architekturou.“

Dále se vyjádřil Krajský úřad Pardubického kraje, odbor školství a kultury - oddělení kultury a památkové péče, který ve svém stanovisku ze dne 19. 5. 2015, č. j. KrÚ - 32454/2015/OŠK OKPP, sp. zn. Sp KrÚ - 19691/2015/OŠK OKPP, s prohlášením předmětných tribun za kulturní památku souhlasil. Dále uvedl, že „jsou historicky cennými doklady meziválečné moderní architektury. Byly vystavěny v letech 1930 - 31 v té době nejmodernějšími stavebními technologiemi podle návrhu Karla Řepy a Ferdinanda Potůčka, autorů mnoha veřejných budov v Pardubicích, z nichž některé již byly prohlášeny za kulturní památku. Jejich památkové hodnoty tvoří unikátnost stavebního typu v rámci celé České republiky, vysoká architektonická kvalita ve stylu internacionálního funkcionalismu s unikátními železobetonovými prvky, které se uplatňují na fasádě a tvoří současně její uměleckořemeslnou výzdobu. Památková hodnota spočívá také ve vysoké technické vyspělosti obou staveb. Nezanedbatelné jsou též hodnoty historické upomínky významné události společenského života své doby, kterou byla „Výstava tělesné výchovy a sportu“ a alespoň části velodromu opět unikátního stavebního typu navíc typického pro Pardubice jako město cyklistiky. Malá tribuna je posledním objektem, který fixuje uliční čáru v tomto prostoru, což představuje její urbanistickou hodnotu.“

Dále se vyjádřil Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, který ve svém stanovisku ze dne 8. 4. 2015, č. j. NPÚ-361/22739/2015, prohlášení předmětných tribun za kulturní památku doporučil. Dále uvedl, že „NPÚ (po projednání v odborné interní komisi) podporuje návrh na prohlášení uvedených staveb a ztotožňuje se se závěrečným odůvodněním.

P. Panoch v monografii o K. Řepovi dále uvádí, že stavba byla od svého počátku chválena pro svou účelnou jednoduchost a ušlechtilé utilitární provedení a v dobovém tisku označována jako „skvělé dílo srdce a rozumu“. Šlo o „tvůrčí počín, představující elitní mezinárodní styl a jeho odtážitou chladnou estetiku českému venkovskému publiku“ a spatřuje v něm i politický rozměr vztahu mladého československého státu k funkcionalismu v meziválečném období jako k jednomu z jeho oficiálních státních identikitů.

Dále připojujeme hodnocení komise pro posuzování závažných projektových úprav NPÚ UOP v Pardubicích: V současné době jsou v České republice pouze tři alespoň rámcově srovnatelné památkově chráněné objekty - stadion Štvanice, který fyzicky zanikl v roce 2011, Masarykův stadion na Strahově a tribuna stadionu na Sokolském Ostrově v Českých Budějovicích. Žádná z těchto staveb není s pardubickým Všesportovním stadionem srovnatelná po stránce konstrukčního řešení a architektonického uspořádání.

Obě výše zmíněné dochované stavby jsou po konstrukční stránce jednoduché betonové skelety, zatímco zastřešení pardubického stadionu pracuje s technicky velmi pokročilými a architektonicky bravurně zvládnutými žebrovými skořepinami. Podobné řešení zastřešení s redukovanými podporami se poprvé objevilo jako ocelová konstrukce v roce 1924 na olympijském stadionu v Paříži (dosud dochovaný stadion Yves-du-Manoir, Guillaume Tronchet a Henri Lossier). V Čechách se ve 30. letech podobná řešení objevila na stadionu Evžena Rosického na Strahově (do 1938, původní řešení zaniklé), v ocelové variantě na stadionu v Ostravě-Vítkovicích (1938, zanikl) a Olomouci (1938 - 40, tribuna zanikla za 2. světové války).

Jedná se o jednu z nejvýznamnějších realizací architekta Karla Řepy, ale také o vzácnou a již unikátně dochovanou funkcionalistickou stavbu vybavení letního stadionu. Dle

názoru komise jde jednoznačně o věc, která by měla být v souladu se společenským zájmem prohlášena za kulturní památku.“

V řízení se dále vyjádřila Komise Ministerstva kultury pro hodnocení návrhů na prohlášení nemovitých věcí za kulturní památku a žádostí o zrušení prohlášení nemovitých věcí za kulturní památku, která dne 29. 5. 2015 konstatovala, že „jednoznačně podporuje prohlášení obou tribun za kulturní památku. Představují vysoce hodnotnou architekturu funkcionalismu, navrženou významným místním architektem Karlem Řepou, žákem Josipa Plečnika, pro účely výstavy tělesné výchovy a sportu r. 1931. Tato výstava neznamenal jen velkou regionální přehlídku moderní architektury a kultury související se sportem, ale též vzepětí města Pardubic. Z tohoto důvodu oba výše uvedené objekty představují památky vyjadřující identitu a emancipaci města. Karel Řepa patřil k architektům, kteří dokázali mistrovským způsobem spojovat architektonické prvky expresionismu a funkcionalismu, který v jeho pojetí představoval poetickou barevnou variantu k přísně vědeckému funkcionalismu. Obě tribuny jsou ztělesněním tohoto principu. V případě velké tribuny je komise přesvědčena, že i přes pozdější úpravy neztratila své původní kvality a jako taková si zasluhuje památkovou ochranu. Nehledě na to, že sportovních tribun z meziválečného období se zachovalo jen několik (např. tribuny Anderova fotbalového stadionu v Olomouci, arch. Bohumil F. Čermák).“

Účastník řízení byl v souladu s § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, informován v dopise ze dne 16. 7. 2015, č. j. 42357/2015 OPP, o tom, že již byly shromážděny všechny podklady pro rozhodnutí a byl vyzván, aby se vyjádřil jak k nim, tak ke způsobu jejich zjištění, případně navrhl jejich doplnění v zákonem stanovené lhůtě. Účastník řízení této možnosti nevyužil.

Popis:

Hlavní tribuna

Rozlehlá v zásadě třípatrová budova na protáhlém obdélném půdorysu s k západu odsazenými bočními schodišťovými rizality. Prostor divácké tribuny s elevací v úrovni prvního patra je východním průčelím, v celé ploše je otevřen do prostoru stadionu a je kryt odlehčenou konstrukcí železobetonové skořepinové střechy vynášené řadou sloupů ve středu půdorysu.

Přízemí objektu je řešeno jako podélný trojtrakt s užší střední chodbou. V bočních rizalitech předstupujících před západní průčelí jsou umístěna nástupní ramena schodišť. V úrovni prvního patra je ve východní části elevace hlediště tribuny a v západní části chodba s menšími dodatečně upravenými prostory hotelových pokojů. V úrovni druhého patra je v celé ploše prostor otevřeného hlediště tribuny dělený pouze řadou sloupů vynášejících střechu. Nad bočními schodišťovými rizality je v úrovni druhého patra mladší utilitární nástavba vedlejších tribun.

Hlavní východní průčelí je obráceno do prostoru stadionu. Přízemní etáž je členěna pouze podélně obdélnými pásovými okny umístěnými v horní části stěny pod mírně přesazeným balkónem tribuny s plným zděným zábradlím. Ke středu přízemí byl původně přiložen později odbouraný menší schodišťový rizalit s dvojicí otevřených jednoramenných schodišť v bocích. V úrovni prvního a druhého patra je průčelí v celé ploše otevřeno do prostoru hřiště se stupňovou elevací zabírajícího celou hloubku dispozice a krytého odlehčenou konstrukcí železobetonové skořepiny střechy, která se v pohledu téměř neprojevuje.

Boční průčelí tribuny jsou tvarově určena průběhem elevace hlediště se zděným parapetem zábradlí. V horní části byla průčelí v ploše otevřena, pouze se středním pilířem vynášejícím hlavní průvlak střechy. Východně od něj je průčelí otevřené pouze nahoře s přesahem střechy. V západní polovině horní části průčelí je rozměrné pevně zasklené okno nepravidelného tvaru. Západní část průčelí je zakryta hmotou schodišťových rizalitů s novější kubickou nástavbou.

Západní průčelí je podélně obdélné třítážové, po stranách je flankováno předstupující nečleněnou hmotou schodišťových rizalitů s novodobou nástavbou. Průčelí je horizontálně členěno výrazně vyloženými deskovými římsami. Členění 1. a 2. etáže bylo výrazně změněno při rekonstrukci v 90. letech 20. století.

Střecha objektu je tvořena tenkou železobetonovou skořepinou a rubovými horními žebry.

Malá tribuna

Víceméně přízemní ve střední části jednopatrový objekt na protáhlém obdélném půdorysu s výrazným předsazeným středním rizalitem uprostřed východního průčelí a dvěma původně otevřenými bočními rizality předstupujícími před východní průčelí. Ze západní strany je určujícím prvkem od terénu stoupající stupňovitá nezastřešená elevace tribuny ke stání přerušená uprostřed otevřeným průjezdem. Nad východní částí průjezdu a středního rizalitu je situován převýšený částečně k západu otevřený prostor orchestry zastřešený železobetonovou skořepinou čtvrtkruhově vybíhající z východní plné stěny.

V přízemí je objekt řešen jako symetrický příčný trojtrakt s v ose umístěným širokým průjezdem. Po stranách průjezdu jsou v prostoru rizalitu umístěny prostory toalet. Protáhlá boční křídla rozdělená uprostřed částečně otevřeným prostorem průjezdu jsou řešena jako konstrukční podélný dvoutrakt. Ve východním traktu je umístěna široká podélná chodba osvětlovaná vysoko umístěnými pásovými okny. Ve východním traktu jsou nízké nepřístupné prostory pod elevací tribuny. Strop přízemí je tvořen rubovou stranou železobetonové monolitické konstrukce stupňovité elevace klesající k západu.

Hlavní východní průčelí obrácené do ulice U Stadionu je podélně obdélné, v zásadě dvouetážové. V ose je výrazně předstupující převýšený rizalit s vraty průjezdu v ose. Při nárožích předstupují nižší rizality. Střední rizalit je třítážový. V přízemí je široký podélně obdélný vjezd s původními dvoukřídlými vraty. V bočních polích etáže jsou dva kamenné reliéfy jásajících sportovců. Etáž je ukončena odstupněnou římsou přerušenou výběhy rubových žebér střechy. Střední etáž je plná rozdělená vertikálními žebry na čtyři pole. Horní etáž je tvořena čtvrtkruhovým průběhem střešní skořepiny traktovaným opět rubovými žebry. Boční křídla jsou vertikálně dělena polopilíři převyšujícími mírně průčelí a vrcholícími kovovými vlajkovými žerděmi. Horizontálně je průčelí děleno pásovými okny pod předloženou patrovou římsou přízemí a zapuštěnou korunní římsou.

Boční rizality jsou děleny na tři výškově obdélné plné lisenové rámce. Původně se jednalo o odlehčené otevřené brány.

Boční průčelí sledují tvar elevace, jsou nečleněná a jejich horní část tvoří zděný parapet zábradlí. Boční průčelí orchestry jsou členěna pouze odstupněnou patrovou římsou. V horní etáži jsou v západní části pravoúhle vybraná.

Během hodnocení Ministerstvo kultury zvážilo všechny výše uvedené podklady jednotlivě i ve vzájemných souvislostech a po pečlivém zhodnocení všech shromážděných podkladů rozhodlo o prohlášení hlavní tribuny č. p. 1652 a malé tribuny bez č. p. s Bránou borců (včetně dvou kamenných reliéfů jásajících sportovců) na Letním stadionu v Pardubicích za kulturní památku. Ministerstvo kultury dospělo k závěru, že obě stavby vznikly na zač. 30.

let 20. století podle návrhu Karla Řepy a Ferdinanda Potůčka jako součást areálu Výstavy tělesné výchovy a sportu v Pardubicích. Byly postaveny ve své době nejmodernějšími stavebními technologiemi a to ve stylu internacionálního „bílého“ funkcionalismu s unikátními železobetonovými prvky. Představují stavby výjimečné po stránce konstrukčního řešení a architektonického uspořádání. K zastřešení obou tribun bylo použito technicky velmi pokročilých a architektonicky unikátně zvládnutých žebrových skořepin. I přes stavební úpravy provedené na konci 20. století si obě stavby stále uchovávají svůj původní architektonický výraz.

Autor obou staveb Karel Řepa je vynikajícím českým architektem, který navrhl spoustu veřejných budov v Pardubicích a rovněž vnášel velmi kvalitní architekturu i do dalších mnohem menších českých měst. Obě předmětné tribuny, které jsou dnes jedním z posledních pozůstatků kdysi významného pardubického sportovního areálu, představují jednu z jeho nejvýznamnějších pardubických realizací.

Průčelí malé tribuny bylo navíc ozdobeno dvěma kamennými reliéfy jásajících sportovců, které jsou dílem dalšího významného pardubického autora - akademického sochaře M. Baše, který město Pardubice ozdobil mnoha svými díly. Oba reliéfy představují velmi kvalitní umělecko-řemeslnou práci.

Námítka účastníka řízení: *„Odstraněním oválné cyklistické dráhy a hlavní jižní vstupní brány s turnikety a pokladnami v minulosti byla zcela zlikvidována autenticita celého sportovního areálu. Zbývající část budov během svého užívání prošla výraznými stavebními úpravami, které potírají jejich architektonickou hodnotu.“*

Podle názoru vlastníka by prohlášení za kulturní památku mělo smysl v případě, že ostatní výstavní pavilony, které tvořily ucelenou kompozici celého okolí, by byly zachované a celý areál prohlášen za kulturní památku jako jednotný celek tak, jak byl vytvořen pro daný účel, tj. jako expozice celostátní výstavy tělesné výchovy a sportu. Dotčené zbylé konstrukce nesplňují kritéria (zejména jedinečnost architektonického a výtvarného řešení) pro prohlášení za kulturní památku.“

K této námitce Ministerstvo kultury uvádí, že právě odstraněním výše zmiňovaných staveb (oválné cyklistické dráhy a hlavní jižní vstupní brány s turnikety a pokladnami) došlo ke skutečnosti, že předmětné tribuny jsou jedním z posledních poměrně autenticky dochovaných pozůstatků ve své době velmi unikátního a moderního komplexu vybudovaného pro potřeby Výstavy tělesné výchovy a sportu v Pardubicích v roce 1931, jednoho z nejvýznamnějších výstavních projektů meziválečného období. Odstraněním ostatních staveb areálu sice jeho komplexnost utrpěla, nicméně právě jeho poslední zbytky v podobě předmětných tribun je vhodné zachovat pro budoucí generace jako příklad staveb se sportovním využitím, které vznikly z architektonického hlediska ve velmi významném období české historie.

Novodobé stavební úpravy provedené na hlavní tribuně a zanedbaná údržba malé tribuny dosud nenarušily památkové hodnoty těchto staveb natolik závažně, aby nemohly být prohlášeny za kulturní památku. Do současnosti se obě stavby dochovaly v poměrně autentickém stavu a uchovaly si většinu svých památkových a architektonických hodnot daných zejména strukturou monolitických železobetonových konstrukcí. Zachována zůstala i část původních výplňových, architektonických či umělecko-řemeslných prvků.

Námítka účastníka řízení: *„Na objektech se projevují vady a poruchy, které vedou k degradaci vlastností materiálu a tím až k destrukci konstrukce. S ohledem na rozsah poškození konstrukcí a již odstraněné části areálu Letního stadionu není možné stadionu navrátit původní funkci.“*

Není tedy pochyb, že při zhoršení technického stavu a nemožnosti navrácení architektonických hodnot by prohlášení areálu za nemovitou kulturní památku neobohatilo památkový fond České republiky a torza areálu bývalého Letního stadionu by zůstala bez dalšího využití a možnosti prezentace kulturní památky jako takové.“

K této námitce Ministerstvo kultury uvádí, že stavebně-technický stav obou staveb je v současné době rozdílný. V řízení bylo zjištěno, že hlavní tribuna č. p. 1652 se nachází v celkem dobrém stavebně-technickém stavu a ve své konstrukční podstatě je i přes provedenou rekonstrukci zachována poměrně autenticky.

Více poškozenou stavbou je malá tribuna, jejíž současný stav je evidentně důsledkem zanedbání péče o tuto stavbu. Ze stavebně-technického hlediska však budova nevykazuje výraznějších závad, především vzhledem ke své monolitické konstrukci. Lokálně však do objektu zatéká. I přes svůj zhoršený stavebně-technický stav je tato budova ve své konstrukční podstatě stále zachována v poměrně autentickém stavu. Památková hodnota této stavby je navýšena její dochovanou výzdobou v podobě dvou kamenných reliéfů jásajících sportovců na tzv. Bráně borců. Jejich výtvarnou i architektonickou hodnotu zmiňuje ve svém vyjádření i účastník řízení. Ministerstvo kultury je toho názoru, že celková obnova této stavby se zachováním její autenticity, památkových a historických hodnot je možná a reálná.

Ministerstvo kultury dále konstatuje, že zákon o státní památkové péči nabízí řadu fakultativních i obligatorních náhrad vázaných na zachování a údržbu kulturní památky. Výše a způsob náhrad jsou dány povahou věci, zejména též odvisí od výše nákladů, jimiž obnova či údržba kulturní památky překračuje obvyklé náklady.

Námitka účastníka řízení: *„Vlastník by též silně polemizoval s názorem, že objekty mají městotvornou funkci a fixují jako jediné v části dotčené ulice uliční čáru. Objekty naopak brání rozvoji dané lokality, jejich funkční využití je nulové a uliční čáru by v daném místě jistě mnohem lépe plnila například nízká zástavba, která je jedním ze zamýšlených způsobů využití daného území.“*

K této námitce Ministerstvo kultury uvádí, že předmětem tohoto řízení je hodnocení památkových hodnot v současné době zde stojících staveb a ne hodnocení, která z potenciálních budoucích staveb by mohla lépe tvořit uliční čáru. O tom, že východní průčelí malé tribuny v daném místě uliční čáru tvoří, Ministerstvo kultury nemá pochyb. Prohlášení předmětných tribun za kulturní památku není na překážku dalšímu rozvoji této lokality - dané území lze stavebně využít a předmětné kulturní památky do nové zástavby vhodně zakomponovat.

Námitka účastníka řízení: *„torza v podobě dvou tribun areálu bývalého letního stadionu se již řadu let nevyužívají.“*

K této námitce Ministerstvo kultury uvádí, že v řízení o prohlášení za kulturní památku bylo zjištěno, že budova hlavní tribuny č. p. 1652 v současnosti slouží z větší části jako hotel a nárazově svému původnímu účelu jako tribuna. Nicméně nutnou podmínkou k prohlášení stavby za kulturní památku není skutečnost, že je tato stavba nějakým způsobem využívána.

Závěrem Ministerstvo kultury konstatuje, že obě stavby svým umístěním, charakterem, historickou, architektonickou i urbanistickou hodnotou splňují podmínky pro prohlášení věci za kulturní památku ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, podat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení rozklad. Lhůta pro podání rozkladu počíná běžet podle § 40 odst. 1 písm. a) správního řádu den následující po dni, kdy bylo toto rozhodnutí doručeno. Doručení písemnosti upravuje § 23 a § 24 správního řádu, který stanoví, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních služeb připraveno, nevyzvedne, považuje se rozhodnutí podle § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty (od tohoto dne běží v tomto případě lhůta pro podání rozkladu). Doručení písemnosti pomocí datové schránky upravuje § 17 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který rovněž stanoví přednostní doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky. Nepřihlásí-li se adresát do své datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty. O rozkladu proti tomuto rozhodnutí rozhoduje ministr kultury. Rozklad se podává u Ministerstva kultury na výše uvedenou adresu.

Mgr. Petra Ulbrichová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

Příloha č. 1: hlavní tribuna č. p. 1652 (na pozemku st. parc. č. 2972) a malá tribuna bez č. p. s Bránou borců (na pozemku st. parc. č. 2994 a pozemku parc. č. 372/3), na Letním stadionu v centru města, k. ú. Pardubice, obec Pardubice, okres Pardubice, Pardubický kraj - kopie katastrální mapy s vyznačením umístění věci; nedílná součást tohoto rozhodnutí

